

EIE-06-256 REEPRO

Intelligent Energy Europe

ການຢັ້ງລະດັບການສຶກສາ—ໃນດ້ານການເງິນແລະເສດຖະສາດ

ສປປ ລາວ

(Educational Competences Scan-Finance and Economics, Lao PDR)

ໂດຍ:

ດຣ ຄຳພອນ ນັນທະວິງ

ຄະນະວິສະວະກຳສາດ, ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດ

ຫົວໜ້າທີມງານຈາກ ຄວສ/ມສ ສຳລັບ ໂຄງການ ReePro

ວຽງຈັນ 2007

ສາລະບານ ເນື້ອໃນ

1	ສະເໜີ (Introduction)	6
2	ຂອບເຂດຂອງການຢັ້ງລະດັບການສຶກສາ (Scope of the Educational Competences Scan).....	9
3	ການເລືອກກຸ່ມເປົ້າໝາຍ (Targets selection)	9
4	ການສຳຫຼວດຂໍ້ມູນ (Questionnaires action)	12
5	ຜົນໄດ້ຮັບ (Results)	12
5.1	ຂໍ້ມູນທົ່ວໄປ (General Data).....	13
5.2	ຂົງເຂດແລະລະດັບການສຶກສາ (Field and level of education)	15
5.3	ລະດັບຄວາມຮູ້, ປະສົບການແລະຄວາມສາມາດໃນດ້ານການເງິນແລະເສດຖະສາດ (Level of knowledge, experience and competence in finance and economics)	17
5.3.1	ການສ້າງແຜນງົບປະມານແລະການຂະຫຍາຍຜົນ ແລະການຄິດໄລ່ຄ່າໂອກາດ (Budget planning and follow-up and calculation of opportunity costs)	17
5.3.2	ການລົງບັນຊີວິສາຫະກິດ (Company bookkeeping)	18
5.3.3	ການບໍລິຫານບໍລິສັດ (Company management).....	18
6	ສະຫຼຸບ (Conclusions)	20
7	ພາກຊ້ອນທ້າຍ (Appendix).....	21
8	ເອກະສານອ້າງອີງ (Reference)	27

ສາລະບານ ຮູບ

ຮູບ 1 ການສຶກສາທາງວິຊາອາຊີບຢູ່ ສປປ ລາວ (ສຳຫຼວດພົນລະເມືອງ 2005. NSC 2006) 9

ຮູບ 2 ໂຄງຮ່າງການຈັດຕັ້ງຂອງກະຊວງພະລັງງານແລະບໍ່ແຮ່ (MEM, 2007) 11

ຮູບ 2 ອາຊີບປະຈຸບັນ (ຜົນການສຳຫຼວດ) 14

ຮູບ 3 Main works (ຜົນການສຳຫຼວດ).....14

ຮູບ 3 ຂົງເຂດການສຶກສາລະດັບອາຊີວະສຶກສາ ແລະມະຫາວິທະຍາໄລ (ຜົນການສຳຫຼວດ) 15

ຮູບ 5 ການຜ່ານຫຼັກສູດສະເພາະ (ຜົນການສຳຫຼວດ).....16

ຮູບ 5 ປະສົບການໃນການລົງບັນຊີວິສາຫະກິດ (Experiences in Company bookkeeping) 18

ຮູບ 4 ຄວາມເຂົ້າໃຈກ່ຽວກັບຄຳສັບການເງິນ (ຜົນການສຳຫຼວດ).....18

ຮູບ 6 ການບໍລິຫານໂຄງການແລະບຸກຄະລາກອນ (ຜົນການສຳຫຼວດ) 19

ຮູບ 7 ຂະໜາດໂຄງການທີ່ເຄີຍບໍລິຫານ (ຜົນການສຳຫຼວດ) 19

ຮູບ 8 ຈຳນວນພະນັກງານໂຄງການ ທີ່ເຄີຍບໍລິຫານ (ຜົນການສຳຫຼວດ) 20

ສາລະບານ ຕາຕະລາງ

ຕາຕະລາງ 1 ຂໍ້ມູນທົ່ວໄປກ່ຽວກັບຜູ້ຖືກສຳພາດ.....	13
ຕາຕະລາງ 2 ລະດັບການສຶກສາດ້ານວິຊາອາຊີບ (ຈາກຜົນການສຳຫຼວດ)	15
ຕາຕະລາງ 3 ປະສົບການແລະຄວາມຮູ້ໃນການວາງແຜນງົບປະມານ, ຂະຫຍາຍຜົນແລະການຄິດ ໄລ່ຄ່າໂອ ກາດ (ຜົນການສຳຫຼວດ).....	17

ສາລະບານ ອັກສອນຫຍໍ້

ADB	ທະນາຄານ ພັດທະນາອາຊີ Asia Development Bank
CDEA	ສະມາຄົມພັດທະນາຊຸມຊົນແລະສິ່ງແວດລ້ອມ Community Development and Environment Association
ERI	ສະຖາບັນຄົ້ນຄ້ວາສິ່ງແວດລ້ອມ Environment Research Institute
FDI	ການລົງທຶນໂດຍກົງຂອງຕ່າງປະເທດ Foreign Direct Investment
GDP	ຍອດຜະລິດຕະພັນພາຍໃນ Gross Domestic Product
IMF	ກອງທຶນການເງິນໂລກ International Monetary Fund
MEM	ກະຊວງພະລັງງານແລະບໍ່ແຮ່ Ministry of Energy and Mines
NGO	ອົງກອນທີ່ບໍ່ເປັນຂອງລັດຖະບານ Non-Government Organization
NPO	ອົງກອນທີ່ບໍ່ຫວັງຜົນກຳໄລ Non-Profit Organization
ODA	ການຊ່ວຍເຫຼືອທາງການ ເພື່ອການພັດທະນາ Official Development Assistance
PADETS	ສູນຝຶກອົບຮົມຮ່ວມພັດທະນາ Participatory Development and Training Centre
SME	ທຸລະກິດຂະໜາດກາງແລະນ້ອຍ Small and Medium sized Enterprise
TRI	ສະຖາບັນຄົ້ນຄ້ວາເຕັກໂນໂລຊີ Technology Research Institute
ອວຕສ	ອົງການວິທະຍາສາດ, ເຕັກໂນໂລຊີແລະສິ່ງແວດລ້ອມ Science, Technology and Environment Agency (STEA)

1 ສະເໜີ (Introduction)

1.1 ຂໍ້ມູນທົ່ວໄປ (General)

ສປປ ລາວ ຫຼື ສາທາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ ເປັນສາທາລະນະລັດສັງຄົມນິຍົມ ຕັ້ງຢູ່ໃຈກາງແຫຼມອິນດູຈີນ, ພາກອາຊີ ຕາເວັນອອກສ່ຽງໃຕ້, ມີພົມແດນຕິດກັບພະມ້າ ແລະຈີນໃນພາກຕາເວັນຕົກສ່ຽງເໜືອ, ຫວຽດນາມ ດ້ານພາກຕາເວັນອອກ, ກຳປູເຈຍ ຢູ່ທາງທິດໃຕ້ ແລະ ໄທ-ພາກຕາເວັນຕົກ. ສປປ ລາວ ສືບທອດຕົ້ນກຳເນີດ ຈາກອານາຈັກລ້ານຊ້າງ, ຊຶ່ງຄົງຕົວຢູ່ໃນລະຫວ່າງ ສັດຕະວັດ 14 - 18. ທັດຈາກນັ້ນມາ ເປັນຊ່ວງເປັນເມືອງຂຶ້ນຂອງຟຣັ່ງເສດ ແລະ ໄດ້ຮັບເອກະລາດໃນປີ 1945. ຫຼັງຈາກນັ້ນ ຝ່າຍປະເທດລາວ ໄດ້ດຳເນີນລົງຄາມຕໍ່ສູ້ກັບຊາດອັນຍືດເຍື້ອາມນານ ແລ້ວໄດ້ຮັບໃຊ້ຊະນະສົມບູນໃນປີ 1975 [www.wikipedia.org].

ຮູບ 1 ທີ່ຕັ້ງຂອງ ສປປ ລາວ [www.wikipedia.org]

ວິສາຫະກິດເອກະຊົນໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນຢ່າງໄວວາ ຫຼັງຈາກທີ່ ນະໂຍບາຍກິນໄກເສດຖະກິດໃໝ່ ຖືກນຳໃຊ້ ຢູ່ ສປປ ລາວ ໃນປີ 1986. ເຖິງວ່າ ສປປ ລາວ ມີອັດຕາການຂະຫຍາຍຕົວທາງເສດຖະກິດທີ່ໄວ (7.2% ໃນປີ 2006), ສປປ ລາວ ກໍຍັງນອນໃນກຸ່ມບັນດາປະເທດ ທີ່ດ້ອຍພັດທະນາທີ່ສຸດຂອງໂລກ.

ເປັນເໝືອນດັ່ງທຸກປະເທດດ້ອຍພັດທະນາທັງໝາຍ, ເສດຖະກິດຂອງ ສປປ ລາວ ອີງໃສ່ການຊ່ວຍເຫຼືອທາງການເພື່ອການພັດທະນາ ຢ່າງໜັກໜ່ວງ (ODA). ນະໂຍບາຍແຫ່ງຊາດ ວ່າດ້ວຍໂຄງການຂະຫຍາຍຕົວ ແລະຍຸດຖະສາດລົບລ້າງຄວາມທຸກຍາກ (NPGES, 2005 [2]) ໄດ້ລະບຸໄວ້ວ່າ ສປປ ລາວ ຈະຕ້ອງຫຼຸດຜ່ອນການອາໄສການຊ່ວຍເຫຼືອດັ່ງກ່າວເທື່ອລະກ້າວ ໂດຍບຸກບິນສ້າງພື້ນຖານໃຫ້ແກ່ການພັດທະນາຂອງຊາດ ແລະລົງເສີມການລົງທຶນ ທີ່ນຳໃຊ້ແຫຼ່ງຊັບພະຍາກອນຂອງຊາດຢ່າງແຂງແຮງ ເພື່ອສ້າງລາຍຮັບແຫ່ງຊາດ. ສິ່ງນີ້, ໂດຍໄປພ້ອມກັບການປັບປຸງການຄຸ້ມຄອງດ້ານພາສີອາກອນແລະການຍົກລະດັບທຸກພາກສ່ວນເສດ

ຖະກິດ, ໂດຍສະເພາະການພັດທະນາທຸລະກິດພາກເອກະຊົນ, ຈະຊ່ວຍເພີ່ມລາຍໄດ້ແຫ່ງຊາດ ແລະຈາກນັ້ນ ຄ່ອຍໆຫຼຸດຜ່ອນການອາໄສການຊ່ວຍເຫຼືອຈາກ ODA ລົງເທື່ອລະກ້າວ.

1.2 ຂໍ້ມູນທົ່ວໄປ (General)

ລັດຖະບານແຫ່ງ ສປປ ລາວ ໄດ້ພະຍາຍາມເຫັນຄວາມສໍາຄັນໃນການພັດທະນາທຸລະກິດພາກເອກະຊົນໃນລະບົບເສດຖະກິດແຫ່ງຊາດ ໂດຍສົ່ງເສີມການພັດທະນາວິສາຫະກິດຂະໜາດກາງແລະນ້ອຍ (SME) ແລະທັງດຶງດູດການລົງທຶນໂດຍກົງຈາກຕ່າງປະເທດ (FDI) ເພື່ອສົ່ງເສີມການພັດທະນາແບບຍັງຍືນຍົນພື້ນຖານ ການນໍາໃຊ້ຊັບພະຍາກອນແຫ່ງຊາດ. ລັດຖະບານ ເຂົ້າໃຈກ່ຽວກັບທ່າແຮງຂອງ SME ໃນການສ້າງວຽກເຮັດງານ ທໍາ ແລະຫຼຸດຜ່ອນຄວາມທຸກຍາກງານ, ແລະສົ່ງເສີມທ່າແຮງການລົງທຶນໂດຍກົງຈາກຕ່າງປະເທດ ເພື່ອເປັນການຂົນຂວາຍທຶນ, ທັງເປັນໂອກາດເຂົ້າເຖິງເຕັກໂນໂລຊີແລະການຕະຫຼາດການສົ່ງອອກ (ADB, 2003).

ສປປ ລາວ ຍັງເປັນປະເທດ ທີ່ອາໄສການກະສິກໍາເປັນຫຼັກ, ຊຶ່ງກວມອັດຕາພົນລະເມືອງກວ່າ 70%, ທຽບກັບ 11% ໃນຂົງເຂດອຸດສາຫະກໍາ. ກະສິກໍາກວມຍອດຜະລິດຕະພັນແຫ່ງຊາດ (GDP) ເຖິງ 50%, ແລະອຸດທາສະກໍາກວມພຽງ 23%. ວິສາຫະກິດຂະໜາດໃຫຍ່ ທີ່ມີຈໍານວນບໍ່ຫຼາຍນັ້ນ ແມ່ນຜູກຂາດໃນຂົງເຂດການຊຸດຄົ້ນຊັບພະ ຍາກອນທໍາມະຊາດ, (ຕົ້ນຕໍແມ່ນ ບໍ່ແຮ່ແລະໄຟຟ້ານໍ້າຕົກ) ແລະກວມຍອດຜະລິດທາງອຸດສາຫະກໍາ ເຖິງ 44%. ວິສະຫະກິດສ່ວນຫຼາຍແມ່ນຂະໜາດນ້ອຍ ທີ່ກວມຍອດຜະລິດໃນຂົງເຂດອຸດສາຫະກໍາເຖິງ 56%. ແຕ່ເຖິງ ຍ່າງໃດກໍຕາມ, ໃນເມື່ອມີວິສາຫະກິດຂະໜາດນ້ອຍ ປະມານ 22,000 ແຫ່ງ, ກວມເອົາ 98% ກິດຈະກໍາການ ຜະລິດທາງອຸດສາຫະກໍາແລະກວ່າ 50% ຂອງກິດຈະກໍາທາງການຄ້າ, ບັນດາວິສາຫະກິດນີ້ ສ່ວນຫຼາຍແມ່ນໃຊ້ ແຮງງານໜ້ອຍກວ່າ 5 ຄົນ. ຂະໜາດຂອງວິສາຫະກິດແລະຄວາມຈໍາກັດດ້ານຄວາມອາດສາມາດໃນການລົງທຶນ ບໍ່ສາມາດຮອງຮັບບັນຫາດ້ານແຮງງານໄດ້ (ADB, 2003).

ໃນການດໍາເນີນນະໂຍບາຍຂອງລັດຖະບານ, ການພັດທະນາຊັບພະຍາກອນມະນຸດ ໂດຍແທ້ໝົດໃສ່ການ ພັດທະ ນາທັກສະໃນແນວກ້ວາງ ທີ່ກ່ຽວກັບກິດຈະກໍາທາງເສດຖະກິດ, ການຄຸ້ມຄອງການຈັດຕັ້ງຂອງຊຸມຊົນ ແລະ ການປ້ອງກັນສະພາບແວດລ້ອມ ແມ່ນນອນໃນສິ່ງສໍາຄັນກວ່າໝູ່.

ການສຶກສາດ້ານການບໍລິຫານ ແລະ ຈັດການທາງເສດຖະກິດໄດ້ກາຍເປັນປະເດັນຮ້ອນແຮງ ໃນວົງການ ສຶກສາຂອງ ສປປ ລາວ ມານານກວ່າທົດສະຫວັດແລ້ວ. ສິ່ງນີ້ ສາມາດສັງເກດເຫັນໄດ້ງ່າຍ ຈາກປັດໃຈດັ່ງນີ້ ເຊັ່ນ

(ກ) ການປະກາດຮັບພະນັກງານ ທີ່ມີປະສົບການໃນດ້ານການບໍລິຫານທຸລະກິດ, ການເງິນ, ເສດຖະກິດ ທີ່ປະຈໍາ ຢູ່ຕາມ ໜ້າໜັງສືພິມຕ່າງໆ;

(ຂ) ຈໍານວນສະຖາບັນການສຶກສາ, ນັບທັງຂອງລັດ, ເອກະຊົນແລະຕ່າງປະເທດ ທີ່ເປີດສອນຫຼັກສູດ ດ້ານການບໍລິຫານທຸລະກິດ, ການຈັດການ, ພາສາຕ່າງປະເທດ, ອື່ນໆ.

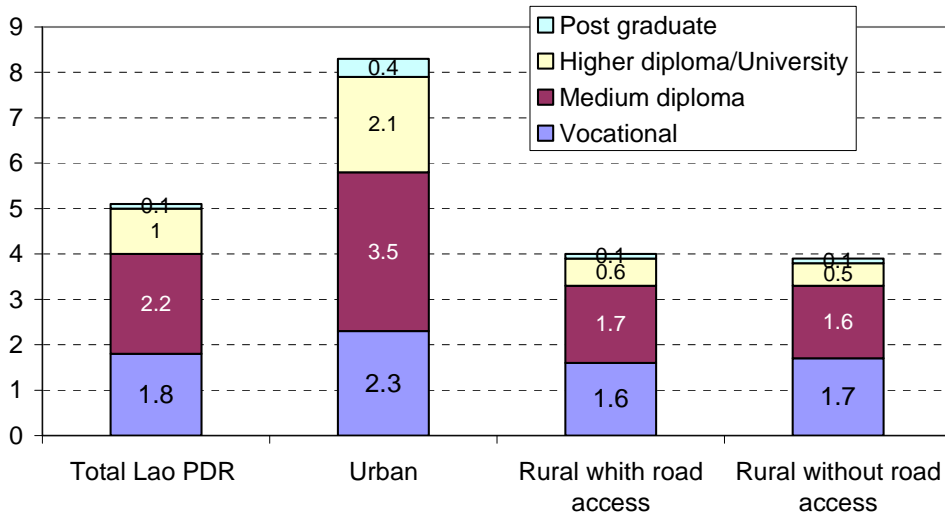
ບັນດາສະຖາບັນການສຶກສາ ຕົ້ນຕໍ ທີ່ດໍາເນີນການຮຽນ ການສອນ ດ້ານການສຶກສາທາງເສດຖະກິດ ສາມາດຈັດຕາມການເປັນເຈົ້າຂອງ ດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

- ສະຖາບັນການສຶກສາແຫ່ງຊາດ ເຊັ່ນ ສະຖາບັນການປັກຄອງແລະການເມືອງແຫ່ງຊາດ; ມະຫາ ວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດແລະບັນດາສາຂາ. ເປີດສອນຫຼັກສູດ ນັບແຕ່ລະດັບປະຣິນຍາໂທ, ຕີ້ແລະຊັ້ນສູງ, ພ້ອມທັງຫຼັກສູດບຳລຸງໄລຍະສັ້ນ
- ບັນດາສະຖາບັນຄົ້ນຄ້ວາແລະວິທະຍາໄລຂອງກະຊວງຕ່າງໆ. ເປີດຫຼັກສູດໄລຍະສັ້ນ, ສ່ວນຫຼາຍເປັນຫຼັກສູດຝຶກອົບຮົມໄລຍະສັ້ນ ທີ່ໃຫ້ໃບຢັ້ງຢືນການຝຶກ
- ສະຖາບັນຂອງເອກະຊົນ. ທີ່ສຳຄັນແລະມີມານານກວ່າໝູ່ ອາດເປັນ (1) ວິທະຍາໄລຮັດຕະນະບໍລິຫານທຸລະກິດ; (2) ວິທະຍາໄລ ລາວ-ອາເມຣິກັນ; (3) ຄອມເຊັນເຕີ; (4) ບຸດວິເສດ; (5) ວິທະຍາໄລແສງສະຫວັນ; ແລະອື່ນໆ. ນອກຈາກຫຼັກສູດຊັ້ນສູງແລະປະຣິນຍາຕຣີແລ້ວ, ບັນດາສະຖາບັນເຫຼົ່ານີ້ ຍັງເປີດຫຼັກສູດ ບຳລຸງໄລຍະສັ້ນ (ນັບແຕ່ 2-3 ອາທິດ ເຖິງ 2-3 ເດືອນ) ສ່ວນຫຼາຍແມ່ນກ່ຽວກັບ ການບໍລິຫານທຸລະກິດ, ການບັນຊີ, ການນຳໃຊ້ຄອມພິວເຕີ, ພາສາຕ່າງປະເທດ (ຕົ້ນຕໍແມ່ນພາສາອັງກິດ)
- ສາຖາບັນຂອງຕ່າງປະເທດ. ສະຖາບັນການສຶກສາຂອງຕ່າງປະເທດຈຳນວນໜຶ່ງ, ສ່ວນຫຼາຍຈາກປະເທດອົດສະຕາລີ, ຍີ່ປຸ່ນ, ນິວຊີແລນ, ສິງກະໂປ, ເກົາຫຼີ, ໄທ, ໄດ້ມາເປີດສາຂາຂອງຕົນ ຢູ່ ສປປ ລາວ, ຊຶ່ງນັກສຶກສາ ຮຽນຊຸມປີເລີ່ມຕົ້ນຢູ່ລາວ ແລະໄປສືບຕໍ່ດຳເນີນການສຶກສາຢູ່ສະຖາບັນແມ່. ບັນດາສະຖາບັນນີ້ ເປີດຮັບຫຼັກສູດບໍລິຫານທຸລະກິດ ແລະພາສາຕ່າງປະເທດ ເປັນຕົ້ນຕໍ.

ເຖິງວ່າລະບົບການສຶກສາ, ໂດຍສະເພາະໃນຂົງເຂດການສຶກສາທາງເສດຖະສາດ, ໄດ້ຮັບການປັບປຸງຂຶ້ນມາຢ່າງ ຫຼວງຫຼາຍ, ແຕ່ລະດັບການສຶກສາຂອງຄົນລາວເວົ້າລວມແມ່ນຍັງຕ່ຳ, ໂດຍສະເພາະການສຶກສາຊັ້ນສູງ (ມະຫາ ວິທະຍາໄລແລະເໜືອມະຫາ) ແລະລະດັບການສຶກສາຂອງຄົນ ທີ່ຢູ່ໃນເຂດຊົນນະບົດ. ອີງຕາມຜົນການສຳຫຼວດ ພົນລະເມືອງແລະທີ່ຢູ່ອາໄສ ທົ່ວປະເທດ ປີ 2005, ປະມານ 26% ຂອງພົນລະເມືອງອາຍຸ 6 ປີຂຶ້ນໄປ ບໍ່ໄດ້ຮັບການສຶກສາໃດເລີຍ; 16% ສຳເລັດການສຶກສາຊັ້ນປະຖົມ (ປ1-5), 6%-ຈົບມັດທະຍົມຕອນຕົ້ນ (ມ. 1-3) ແລະ 5%-ຈົບມັດທະຍົມຕອນປາຍ (ມ. 4-6)¹.

ຮູບ 1 ສະແດງໃຫ້ເຫັນອັດຕາສ່ວນຂອງພົນລະເມືອງອາຍຸ 6 ປີຂຶ້ນໄປ (ລວມມີ 4,760,493 ຄົນ) ທີ່ໄດ້ຮັບການສຶກສາວິຊາສະເພາະແລະດຳລົງຊີວິດຢູ່ໃນແຕ່ລະແຂວງ (ສຳຫຼວດພົນລະເມືອງ 2005). ມີພຽງປະມານ 5% ຂອງພົນລະເມືອງລາວ ອາຍຸ 6+ ໄດ້ຮັບການສຶກສາທາງວິຊາຊີບ. ດັ່ງທີ່ເຫັນໃນຮູບ, ຜູ້ມີການສຶກສາທາງວິຊາຊີບ ສ່ວນຫຼາຍຂ້ອນຢູ່ໃນເມືອງ (2.1% ທຽບກັບ 0.6% ແລະ 0.5% ສຳລັບເຂດຊົນນະບົດ ທີ່ມີແລະບໍ່ມີເສັ້ນທາງເຂົ້າເຖິງ, ຕາມລຳດັບ).

¹ ອີງຕາມການປະຕິຮູບການສຶກສາ: ນັບແຕ່ສິກປີ 2007-08, ມັດທະຍົມຕົ້ນຈະເປັນ 4 ປີ ແລະການສຶກສາສາມັນຈະລວມເປັນ 12 ປີ. (ກະຊວງສຶກສາທິການ)

ຮູບ 2 ການສຶກສາທາງວິຊາອາຊີບຢູ່ ສປປ ລາວ (ສຳຫຼວດພົນລະເມືອງ 2005. NSC 2006)

2 ຂອບເຂດຂອງການຢັ້ງລະດັບການສຶກສາ (Scope of the Educational Competences Scan)

ເພື່ອໃຫ້ໄດ້ເນື້ອໃນແລະລະດັບຄວາມຮູ້ກ່ຽວກັບເສດຖະສາດແລະການບໍລິຫານ ທີ່ຖືກຕ້ອງແລະເໝາະສົມສຳລັບຄູ່ມືການຝຶກອົບຮົມ, ຈຶ່ງມີການສຳຫຼວດລະດັບການສຶກສາທາງດ້ານເສດຖະສາດ ແລະການເງິນ ຕະຫຼອດເຖິງຄວາມຮູ້ ແລະປະສົບການໃນດ້ານການບໍລິຫານທຸລະກິດ, ບໍລິຫານໂຄງການ ຂອງຜູ້ເປັນເປົ້າຄູ່ຝຶກ, ຜູ້ມີສ່ວນກ່ຽວ ຂ້ອງໃນລະດັບຊຸມຊົນແລະກຸ່ມເປົ້າໝາຍອື່ນໆຂອງໂຄງການ. ຜົນຂອງການສຳຫຼວດນີ້ ຈະເປັນບ່ອນອີງໃຫ້ແກ່ສ່ວນຫຼັກສູດຂອງການຝຶກ ທີ່ກ່ຽວກັບເສດຖະກິດແລະບັນຫາອື່ນໆຂອງໂຄງການ.

3 ການເລືອກກຸ່ມເປົ້າໝາຍ (Targets selection)

ບ່ອນອີງສຳລັບການເລືອກກຸ່ມເປົ້າໝາຍ. ການເລືອກເປົ້າໝາຍອີງໃສ່ບັນດາປັດໃຈຕໍ່ໄປນີ້:

ກ່ອນອື່ນໝົດ, ເປົ້າໝາຍຖືກເລືອກໂດຍສຸມໃຈໃສ່ຄວາມກ່ຽວຂ້ອງແລະຄວາມສົນໃຈຂອງພວກເຂົາເຈົ້າກັບ ການສົ່ງເສີມແລະນຳໃຊ້ພະລັງງານທົດແທນ. ບັນດາກຸ່ມຄົນລັກສະນະນີ້ ຍັງມີຈຳນວນບໍ່ຫຼາຍຢູ່ ສປປ ລາວ. ໃນມຸມມອງໜຶ່ງອີກ, ເຕັກໂນໂລຊີພະລັງງານທົດແທນຍັງບໍ່ທັນເປັນທີ່ຮູ້ຈັກກັນຢ່າງກວ້າງຂວາງໃນຖິ່ນແຖວຊາວລາວ ສ່ວນຫຼາຍ, ນອກຈາກບາງກະຊວງແລະສະຖາບັນ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ, ບໍລິສັດຂອງລັດແລະເອກະຊົນຈຳນວນໜຶ່ງ, ບາງອົງກອນ ທີ່ບໍ່ທວັງຜົນກຳໄລແລະອົງກອນທີ່ບໍ່ເປັນຂອງລັດຖະບານ, ຊຶ່ງເຄີຍມີສ່ວນຮ່ວມໃນການດຳເນີນໂຄງການກ່ຽວກັບພະລັງງານທົດແທນມາກ່ອນ.

ປັດໃຈທີສອງ, ດັ່ງທີ່ໂຄງການຕ້ອງການ, ເປົ້າໝາຍຕ້ອງມາຈາກກຸ່ມຄົນ ທີ່ສະໝັກໃຈເຂົ້າດຳເນີນຮ່ວມກິດຈະກຳຂອງໂຄງການ. ພາຍຫຼັງການສົນທະນາ ປຶກສາຫາລືນຈຳບຸກຄົນ ທີ່ເຫັນວ່າອາດກ່ຽວຂ້ອງ, ພົບວ່າຫຼາຍຄົນມີຄວາມສົນໃຈນຳແນວຄວາມຄິດຂອງໂຄງການແລະພ້ອມແລ້ວທີ່ຈະເຂົ້າຮ່ວມດຳເນີນກຳຈະກຳຕ່າງໆ. ແຕ່ແລ້ວ ເມື່ອຮູ້ວ່າ ບໍ່ມີເງິນເດືອນຕອບແທນ, ຄວາມກຳຕືລົ້ນກໍ່ຈາງຫາຍ ຫຼື ຫຼຸດໜ້ອຍຖອຍລົງ. ສິ່ງໜີ້ບໍ່ມີຫຍັງ

ແປກໃຈສໍາລັບປະເທດດ້ອຍພັດທະນາ ເມື່ອຄົນມອງຫາໂຄງການຂອງສາກົນເພື່ອຈຸດປະສົງໄດ້ຮັບເງິນເດືອນ ທີ່ດີກວ່າແລະເພື່ອຍົກລະດັບຖານະການເປັນຢູ່ຂອງຕົນ.

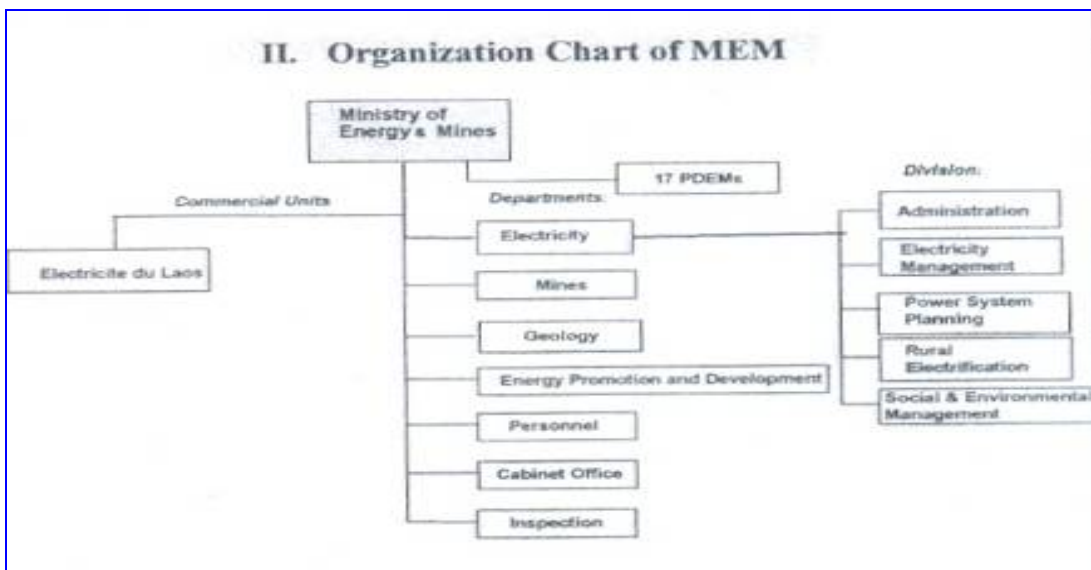
ປັດໃຈທີ່ສາມ, ດ້ານໜຶ່ງ, ເຕັກໂນໂລຊີພະລັງງານທົດແທນເກືອບວ່າບໍ່ເປັນທີ່ຄຸ້ນເຄີຍຂອງຄົນສ່ວນຫຼາຍ. ອີກດ້ານໜຶ່ງ ບັນດາໂຄງການກ່ຽວກັບພະລັງງານທົດແທນ ທີ່ຜ່ານມາ ຫຼື ພວມດໍາເນີນກັນຢູ່ ໄດ້ປະຮ່ອງຮອຍດ່າງແປ້ວກ່ຽວກັບຄວາມລືມແຫຼວແລະຄວາມບໍ່ຍືນຍົງໃຫ້ແກ່ຊາວລາວ ມາຫຼາຍສົມຄວນແລ້ວ. ສອງຢ່າງນີ້ ເປັນສິ່ງກວນໃຈສໍາລັບຫຼາຍຄົນ ທີ່ບໍ່ຢາກມາສ່ຽງກັບທຸລະກິດ ທີ່ຕົນເອງບໍ່ທະນັດ, ຫຼື ທີ່ບໍ່ແນ່ໃຈໃນຄວາມສໍາເລັດແລະຄວາມຍັງຢືນໃນອະນາຄົດຂອງມັນ.

ອີງໃສ່ບັນດາປັດໃຈດັ່ງກ່າວ, ກຸ່ມເປົ້າໝາຍສໍາລັບການສໍາຫຼວດ ຖືກເລືອກດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

- ພະນັກງານຂອງລັດ (Governmental staffs)
  - ກະຊວງພະລັງງານແລະບໍ່ແຮ່. ກ່ຽວຂ້ອງກັບກົມໄຟຟ້າ (ພະແນກໄຟຟ້າຊົນນະບົດ, ພະແນກຄຸ້ມຄອງທາງສັງຄົມແລະສິ່ງແວດລ້ອມ, ພະແນກວາງແຜນລະບົບໄຟຟ້າ)
  - ກະຊວງກະສິກໍາແລະປ່າໄມ້ (ກົມ: ປ່າໄມ້, ກະສິກໍາ, ລ້ຽງສັດ)
  - ບັນດາພະແນກພະລັງງານແລະບໍ່ແຮ່ຂອງນະຄອນຫຼວງ, ແຂວງ (ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ, ແຂວງວຽງຈັນ, ບໍລິຄໍາໄຊ, ອຸດົມໄຊ ແລະໄຊຍະບູລີ)
- ສະຖາບັນການຄົ້ນຄ້ວາ: ສະຖາບັນຄົ້ນຄ້ວາເຕັກໂນໂລຊີ (TRI), ສະຖາບັນຄົ້ນຄ້ວາສິ່ງແວດລ້ອມ (ERI) (ຢູ່ພາຍໃຕ້ ອົງການວິທະຍາສາດ, ເຕັກໂນໂລຊີແລະສິ່ງແວດລ້ອມ)
- ສະຖາບັນການສຶກສາ: ຄະນະວິສະວະກໍາສາດ, ຄະນະວິທະຍາສາດທໍາມະຊາດ, ຄະນະວິທະຍາສາດສັງຄົມ (ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດ)
- ອົງການທີ່ບໍ່ແມ່ນຂອງລັດຖະບານຫຼື ທີ່ບໍ່ຫວັງຜົນກໍາໄລ (NGO/NPO)
  - NPO: ສະມາຄົມພັດທະນາຊຸມຊົນແລະສິ່ງແວດລ້ອມ (CDEA); ສະມາຄົມສິ່ງເສີມຜະລິດຕະພັນປອດສານພິດ (OPPA); ສໍານັກງານສິ່ງເສີມໄຟຟ້າຊົນນະບົດນອກລະບົບ (ຢູ່ໃຕ້ໂຄງການຕິດຕັ້ງໄຟຟ້າຊົນນະບົດ ທະນາຄານໂລກ-ກະຊວງພະລັງງານແລະບໍ່ແຮ່)
  - NGO: ສູນຝຶກອົບຮົມຮ່ວມພັດທະນາ (PADETC)
- ພາກເອກະຊົນ:
  - ຜູ້ໃຫ້ບໍລິການດ້ານໄຟຟ້າຊົນນະບົດ: ບໍລິສັດ ໄຟຟ້າລາວ, ບໍລິສັດ Sunlabob Co., ບໍລິສັດແສງສະຫວ່າງ
  - ບໍລິສັດປຸງແຕ່ງອາຫານແລະເຄື່ອງດື່ມ: ບໍລິສັດເບຍລາວ,
  - ຟາມ: ວານິດ ຟາມ (ຟາມລ້ຽງໝູຂະໜາດໃຫຍ່ສຸດ ຢູ່ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ),
  - ຜູ້ປະກອບອາຊີບເອກະລາດ (ເຮັດວຽກໃຫ້ຕົນເອງ)

ເຫດຜົນການຄັດເລືອກດັ່ງກ່າວ:

- ກະຊວງພະລັງງານແລະບໍ່ແຮ່ ທີ່ຫາກໍໄດ້ຮັບການສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນໃໝ່ ມີໜ້າທີ່ສິ່ງເສີມ ແລະພັດທະນາກ່ຽວກັບພະລັງງານ (ຮູບ 2). ໃນນັ້ນ ຢ່າງໜ້ອຍ ມີສອງກົມ ທີ່ອາດກ່ຽວຂ້ອງກັບບັນຫາທາງພະລັງງານ: (a) ກົມໄຟຟ້າ (ພະແນກ: ໄຟຟ້າຊົນນະບົດ, ຊຶ່ງຍັງຮັບຜິດຊອບກ່ຽວກັບພະລັງງານທົດແທນນໍ້າອີກ; ພະແນກຈັດການດ້ານສັງຄົມແລະສິ່ງແລດລ້ອມ, ພະແນກຈັດການດ້ານໄຟຟ້າ, ພະແນກວາງແຜນເຄືອຂ່າຍໄຟຟ້າ); (b) ກົມໃໝ່ ຄື ກົມສິ່ງເສີມແລະພັດທະນາພະລັງງານ.
- ບາງກົມຈາກກະຊວງກະສິກໍາແລະປ່າໄມ້, ຊຶ່ງກ່ຽວຂ້ອງກັບການຄຸ້ມຄອງປ່າໄມ້, ການປູກຝັງແລະລ້ຽງສັດ. ບັນດາກົມກອງນີ້ ເຄີຍເຂົ້າຮ່ວມດໍາເນີນໂຄງການທົດລອງ ສາທິດ ກ່ຽວກັບເຕັກໂນໂລຊີພະລັງງານທົດແທນຈໍານວນໜຶ່ງ, ເປັນຕົ້ນແມ່ນ ບໍ່ກ້າຊ ຊີວະພາບ, ເຕົາທຸງຕົ້ມທີ່ປະຢັດພືນ/ຖ່ານດ ອື່ນໆ
- ພະນັກງານຂອງສະຖາບັນການສຶກສາປະຈຸບັນມີບົດບາດສໍາຄັນໃນການຄົ້ນຄ້ວາ, ສິ່ງເສີມແລະພັດທະນາດ້ານເຕັກໂນໂລຊີພະລັງງານທົດແທນ
- ບໍລິສັດແລະອົງກອນເອກະຊົນ/ອົງກອນບໍ່ຫວັງຜົນກໍາໄລຈໍານວນໜຶ່ງ ທີ່ສົນໃຈແລະໄດ້ມີກິດຈະກຳກ່ຽວກັບການສິ່ງເສີມແລະນໍາໃຊ້ພະລັງງານທົດແທນ, ການປະຢັດພະຍາງານຢູ່ລາວ.

ຮູບ 3 ໂຄງຮ່າງການຈັດຕັ້ງຂອງກະຊວງພະລັງງານແລະບໍ່ແຮ່ (MEM, 2007)

ໝາຍເຫດ: PDEM ພະແນກພະລັງງານແລະບໍ່ແຮ່ ຂອງແຂວງ;

ການຄັດເລືອກຜູ້ຖືກສໍາພາດ.

ຂະບວນການຄັດເລືອກເປັນໄປດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້. ຄະນະວິສະວະກໍາສາດ ໄດ້ແຕ່ງຈັດໝາຍທາງການເຖິງແຕ່ລະພາກສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງ ຊຶ່ງບົ່ງບອກຈຸດປະສົງແລະເປົ້າໝາຍຂອງໂຄງການ ແລະການສໍາຫຼວດຂໍ້ມູນຄັ້ງນີ້. ອີງໃສ່ຈິດໝາຍດັ່ງກ່າວແລະການອະທິບາຍເພີ່ມເຕີມຂອງທີມງານໂຄງການ, ທ່ານຫົວໜ້າ ພາກສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງເປັນຜູ້ເລີ

ອກເປົ້າໝາຍສໍາລັບການສໍາພາດ. ຜູ້ຖືກສໍາພາດບາງທ່ານຖືກເລືອກຜ່ານການລົມທາງໂທລະສັບເທົ່ານັ້ນ, ຊຶ່ງສ່ວນຫຼາຍແມ່ນກໍລະນີບໍລິສັດຂະໜາດນ້ອຍ ຫຼື ບຸກຄົນ ທີ່ທາງທົ່ວມາມີຄວາມຄຸ້ນເຄີຍກັນມາກ່ອນ.

4 ການສໍາຫຼວດຂໍ້ມູນ (Questionnaires action)

ແບບຟອມການສໍາຫຼວດຂໍ້ມູນຖືກແປອອກເປັນພາສາລາວ ໂດຍທີມງານຂອງ ຄວສ/ມຊ ແລ້ວຖືກແຈກຢາຍໃຫ້ເປົ້າໝາຍປ້ອນຂໍ້ມູນໂດຍບໍ່ລົງນາມ. ການສໍາຫຼວດຂໍ້ມູນ ຖືກດໍາເນີນໄປໃນລະຫວ່າງວັນທີ 20 ເມສາ ເຖິງ 15 ພຶດຊະພາ ປີ 2007, ໂດຍທີມງານໂຄງການຂອງ ຄວສ/ມຊ. ສະຖາບັນຄົ້ນຄ້ວາເຕັກໂນໂລຊີ (TRI) ແລະ ສະມາຄົມ CDEA ຊ່ວຍເກັບກໍາຂໍ້ມູນຢູ່ສະຖາບັນ TRI ແລະ ສະຖາບັນສິ່ງແວດລ້ອມ ຂອງ ອວຕສ².

ບ່ອນໃດທີ່ພໍເປັນໄປໄດ້, ຈະມີການພົບປະລະຫວ່າງທີມງານໂຄງການ ແລະ ຜູ້ຖືກສໍາພາດຢູ່ທີ່ທ້ອງຖານຂອງພາກສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງເອງ. ທີມງານໂຄງການສະເໜີໂດຍຫຍໍ້ກ່ຽວກັບຈຸດປະສົງ ແລະ ເປົ້າໝາຍຂອງການສໍາພາດ ທັງແນະນຳວິທີປ້ອນຂໍ້ມູນ. ຫຼັງຈາກນັ້ນ ຜູ້ຖືກສໍາພາດມີເວລາໄລຍະໜຶ່ງ ເພື່ອທໍາຄວາມຄຸ້ນເຄີຍຢ່າງລຽບງ່າຍກັບແບບຟອມສໍາພາດແລະປ້ອນຂໍ້ມູນລົງໃສ່.

ສໍາລັບບາງແຂວງທ່າງໄກ, ຕົວຢ່າງ ແຂວງອຸດົມໄຊ, ແບບຟອມສໍາພາດຄົບຊຸດ (ລວມມີ ຈົດໝາຍທາງການແລະແບບຟອມສໍາພາດ) ຖືກສົ່ງທາງໄປສະນີໄປຍັງພະແນກພະລັງງານແລະບໍ່ແຮ່ຂອງແຂວງ. ນອກນັ້ນ ຍັງມີການຫາລື ສົນທະນາທາງໂທລະສັບນຳອີກ ເພື່ອອະທິບາຍເພີ່ມເຕີມກ່ຽວກັບສິ່ງໃດທີ່ບໍ່ຈະແຈ້ງ. ຫຼັງຈາກນັ້ນ ແບບຟອມທີ່ປ້ອນຂໍ້ມູນແລ້ວນັ້ນ ຖືກສົ່ງກັບມາຍັງທີມງານໂຄງການ. ບາງທ່ານ ທີ່ມາຈາກຕ່າງແຂວງ (ເຊັ່ນ ໄຊຍະບູລີ) ຖືກສໍາພາດຢູ່ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ ໃນຂະນະທີ່ເຂົາເຈົ້າເຂົ້າຮ່ວມໂຄງການຝຶກອົບຮົມຢູ່ ຄະນະວິສະວະ ກໍາສາດ, ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດ. ນອກນັ້ນ ຊຸດແບບຟອມສໍາພາດ ຍັງຖືກນຳສົ່ງໂດຍທີມງານໂຄງການ ໄປຍັງບັນດາອົງການຈັດຕັ້ງ, ບໍລິ ສັດ ແລະບຸກຄົນ ຢູ່ ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ. ຫຼັງຈາກນັ້ນ ທີມງານໂຄງການລົງໄປເກັບແບບຟອມຄືນ. ຄະນະທີມງານຂອງ ຄວສ/ມຊ ໄດ້ລົງຢ້ຽມຢາມ ພະແນກພະລັງງານ ແລະ ບໍ່ແຮ່ຂອງບາງແຂວງ ທີ່ຢູ່ບໍ່ໄກແລະເດີນທາງສະດວກສະບາຍຈາກນະຄອນຫຼວງ, ເຊັ່ນ ແຂວງ ບໍລິຄໍາໄຊ.

5 ຜົນໄດ້ຮັບ (Results)

ເວົ້າລວມແລ້ວ, ການສໍາພາດຖືກດໍາເນີນໄປໂດຍປະສົບຄວາມສໍາເລັດຢ່າງດີ. ຄະນະນຳຂອງຄະນະວິສະວະກໍາສາດ ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດແລະບັນດາພາກສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງຕ່າງໆ ໃຫ້ການສະໜັບສະໜູນ ແລະຄວາມ ຮ່ວມມືເປັນຢ່າງດີຕໍ່ການດໍາເນີນໂຄງການນີ້.

² ອວຕສ: ອົງການວິທະຍາສາດ, ເຕັກໂນໂລຊີແລະສິ່ງແວດລ້ອມ (ສຳນັກງານນາຍົກລັດຖະມົນຕີ)

5.1 ຂໍ້ມູນທົ່ວໄປ (General Data)

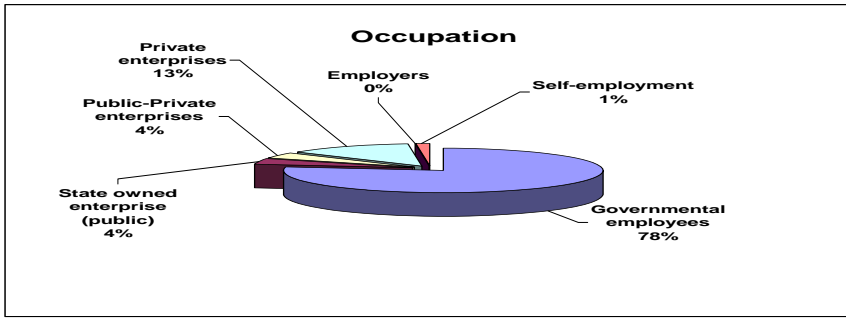
ຜູ້ຖືກສຳພາດທັງໝົດລວມມີ 71 ທ່ານ, ໃນນັ້ນມີ 10 ທ່ານຍິງ (14%) (ຕາຕະລາງ 1). ປະມານເຄິ່ງໜຶ່ງ ໃນຈຳນວນຜູ້ຖືກສຳພາດ ມີອາຍຸຕໍ່າກວ່າ 40 ປີ (55%), ຖັດຈາກນັ້ນ ອາຍຸໃນລະຫວ່າງ 40-50 (34%) ແລະປະມານ 11% ມີອາຍຸສູງກວ່າ 50 ປີ. ອາຍຸສະເລັຍ ແມ່ນ 39 ປີ, ໜ້ອຍສຸດແລະສູງສຸດ ແມ່ນ 21 ແລະ 56 ປີ, ຕາມລຳດັບ.

ຕາຕະລາງ 1 ຂໍ້ມູນທົ່ວໄປກ່ຽວກັບຜູ້ຖືກສຳພາດ

	ຈຳນວນ	ເປັນ %	ໝາຍເຫດ
ເພດ			
ຊາຍ	61	86%	
ຍິງ	10	14%	
ອາຍຸ			
<40 ປີ	39	55%	
40-50 ປີ	24	34%	
>50 ປີ	8	11%	
ໜ້ອຍສຸດ	21 ປີ		
ສູງສຸດ	56 ປີ		
ສະເລັຍ	39 ປີ		
ປະສົບການໃນອາຊີບປະຈຸບັນ			
ຕໍ່າສຸດ	1 ປີ	19 (27%)	
ສູງສຸດ	26 ປີ	2 (3%)	
ສະເລັຍ	9 ປີ		
<10 ປີ	46	64.8%	
10-20 ປີ	16	22.5%	
> 20 ປີ	9	12.7%	
ເຄີຍຜ່ານວຽກອື່ນມາກ່ອນ, ທ່ານ	38	53.52%	

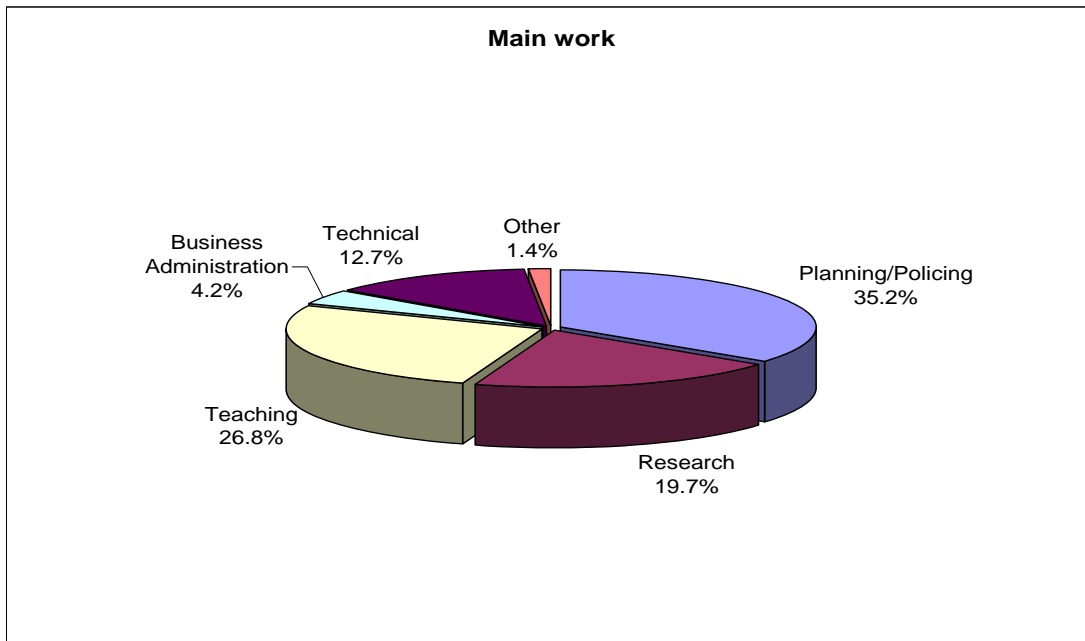
ອາຊີບ.

ສ່ວນຫຼາຍ (78%, ຫຼື 55 ທ່ານ) ໃນຈຳນວນທີ່ຖືກສຳພາດ ແມ່ນພະນັກງານຂອງລັດ, ຖັດລົງມາ ແມ່ນ ພະນັກງານວິສາຫະກິດເອກະຊົນ (13% ທ່ານ), ແລະມີພຽງ 4% ເປັນພະນັກງານລັດວິສາຫະກິດ ຫຼື ວິສາ ຫະກິດ ລັດ-ເອກະຊົນ. ມີ 1 ທ່ານ ທີ່ມີອາຊີບບໍ່ແນ່ນອນ, ສ່ວນຫຼາຍແມ່ນເຮັດວຽກຂອງຕົນເອງ (ຮູບ 2). ບໍ່ມີທ່ານໃດ ເປັນນາຍຈ້າງ.

ຮູບ 4 ອາຊີບປະຈຸບັນ (ຜົນການສຳຫຼວດ)

ປະສົບການຜ່ານງານ. ຈາກຕາຕະລາງ 1, ມີ 19 ທ່ານ (27%) ໄດ້ເຮັດວຽກ ໃນອາຊີບປະຈຸບັນ ຢ່າງໜ້ອຍ 1 ປີ ແລະມີ 2 ທ່ານ ທີ່ຍືດອາຊີບດຽວມານານ ເຖິງ 26 ປີ. ສ່ວນຫຼາຍ (46 ທ່ານ ຫຼື ກວມເອົາ 65%) ເຮັດວຽກໃນອາຊີບປະຈຸບັນ ຕໍ່ກວ່າ 10 ປີ ແລະມີພຽງ 9 ທ່ານ ທີ່ເຮັດວຽກດຽວມານານກວ່າ 20 ປີ, ຊຶ່ງສ່ວນຫຼາຍແມ່ນພະນັກງານ ອາຈານສອນ. ສ່ວນຍັງເຫຼືອ ເຮັດວຽກມາແລ້ວແຕ່ 10 ເຖິງ 20 ປີ.

ຮູບ 5 Main works (ຜົນການສຳຫຼວດ)

ປະມານ 35% ຂອງບັນດາທ່ານ ທີ່ຖືກສຳພາດ ມີໜ້າທີ່ຮັບຜິດຊອບໃນການວາງແຜນ, ນະໂຍບາຍ ຫຼື ບໍລິຫານ, ໃນເມື່ອ 27% ເປັນອາຈານສອນ, ແລະ 20% - ນັກຄົ້ນຄ້ວາ. ປະມານ 13% ເປັນພະນັກງານ ວິຊາການເຕັກນິກ ແລະ ພຽງ 4.2% - ເຮັດວຽກບໍລິຫານທຸລະກິດ.

ມີ 38 ທ່ານ ເຄີຍຜ່ານປະສົບການໃນວຽກອື່ນໆມາກ່ອນ. ຈາກການສຳຫຼວດ ພົບວ່າ, ສ່ວນຫຼາຍ ບັນດາ ທ່ານທີ່ຖືກສຳພາດ ເຄີຍເຮັດວຽກເປັນວິຊາການເຕັກນິກມາກ່ອນ, ຫຼັງຈາກນັ້ນ ຍົກລະດັບຄວາມຮູ້ຂອງຕົນ, ໄດ້ຖືກ ເລື່ອນຂຶ້ນຂຶ້ນສູງກວ່າ, ເຊັ່ນ ຮັບໜ້າທີ່ ໃນການວາງແຜນ, ການບໍລິຫານ ຫຼື ວາງນະໂຍບາຍ.

5.2 ຂົງເຂດແລະລະດັບການສຶກສາ (Field and level of education)

ລະດັບການສຶກສາ:

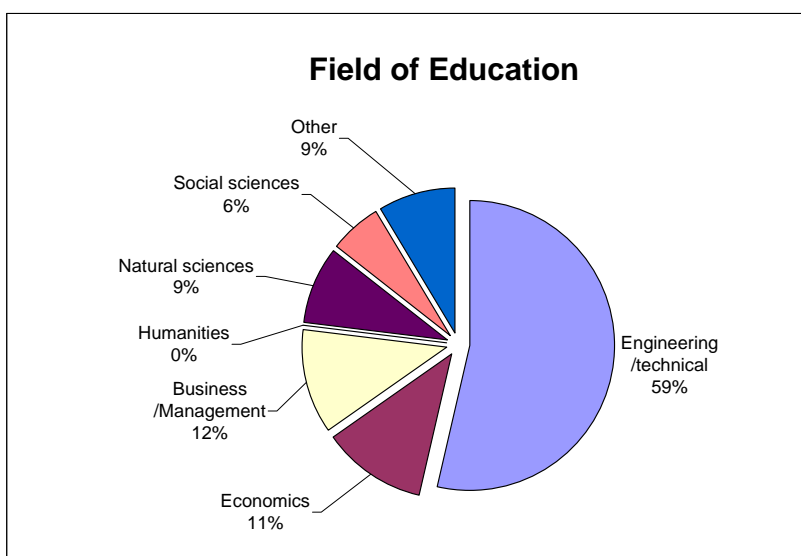
ບັນດາທ່ານ ທີ່ຖືກສຳພາກທັງໝົດ ໄດ້ຈົບປະຖົມແລະມັດທະຍົມຕອນຕົ້ນສົມບູນ. ບາງທ່ານບໍ່ຈົບມັດທະຍົມ ຕອນປາຍ. ປະມານ 21 ທ່ານ (ໃນຈຳນວນ 71 ທ່ານ) ໄດ້ຜ່ານອາຊີວະສຶກສາ. ເກືອບເຄິ່ງໜຶ່ງ (51%) ໄດ້ຈົບ ການສຶກສາວິຊາອາຊີບ ລະດັບ ປະຣິນຍາຕຣີ, 31%- ປະຣິນຍາໂທ. ທ່ານຈຳນວນໜຶ່ງ ຈົບຊັ້ນສູງ ແລະມີ 2 ທ່ານ ຈົບລະດັບ ປະຣິນຍາເອກ.

ຕາຕະລາງ 2 ລະດັບການສຶກສາດ້ານວິຊາອາຊີບ (ຈາກຜົນການສຳຫຼວດ)

ການສຶກສາວິຊາອາຊີບ	ຈຳນວນ	%	ໝາຍເຫດ
ອາຊີວະສຶກສາ			
ຜ່ານ	21	30%	
ບໍ່ໄດ້ຜ່ານ	50	70%	
ມະຫາວິທະຍາໄລ			
ຊັ້ນສູງ	12	14%	ຫຼັກສູດ 4-ປີ ຂອງ ມະຫາວິທະຍາໄລ ຫຼື ວິທະຍາ ໄລ ຕ່າງໆ
ປະຣິນຍາຕຣີ	43	51%	ຫຼັກສູດ 5-ປີ ຂອງ ມະຫາວິທະຍາໄລ ຫຼື ວິທະຍາ ໄລ ຕ່າງໆ
ປະຣິນຍາໂທ	26	31%	
ປະຣິນຍາເອກ	3	4%	

ຂົງເຂດການສຶກສາ:

ຂົງເຂດການສຶກສາລະດັບອາຊີວະສຶກສາ ແລະມະຫາວິທະຍາໄລສະແດງໃນຮູບ 3

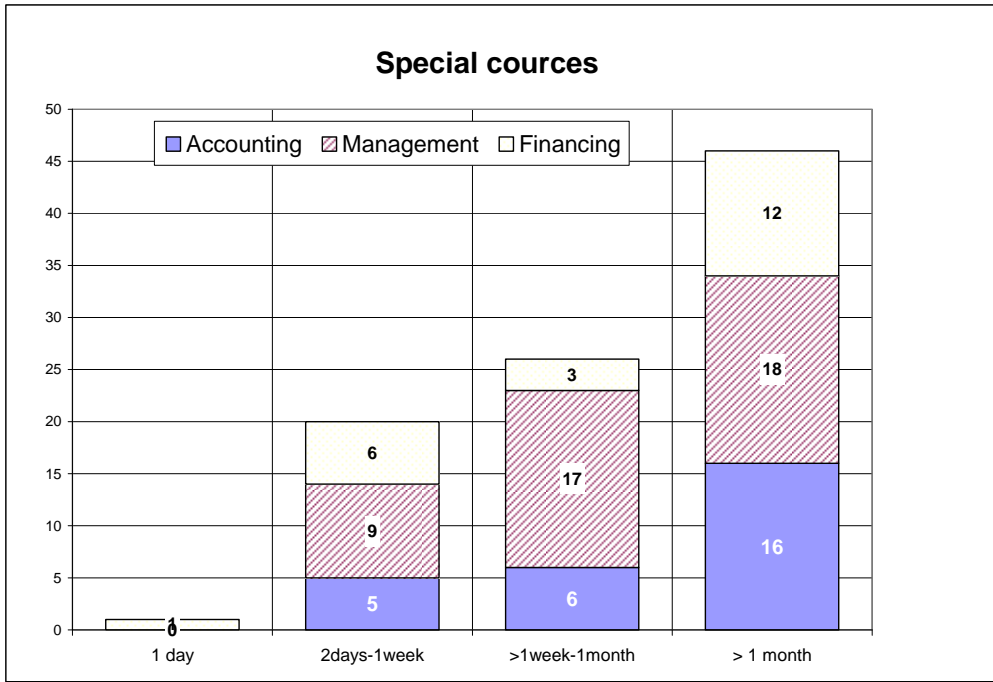

ຮູບ 6 ຂົງເຂດການສຶກສາລະດັບອາຊີວະສຶກສາ ແລະມະຫາວິທະຍາໄລ (ຜົນການສຳຫຼວດ)

ຫຼາຍກວ່າເຄິ່ງໜຶ່ງ (59%) ໃນຈຳນວນທ່ານ ທີ່ຖືກສຳພາດ ຈົບການສຶກສາວິຊາອາຊີບ ໃນຂົງເຂດ ວິສະວະກຳສາດ ແລະເຕັກນິກ, ຖັດລົງມາແມ່ນ ບໍລິຫານທຸລະກິດ (12%) ແລະເສດຖະສາດ (11%). ບາງທ່ານ ຈົບການສຶກສາ ລະດັບມະຫາວິທະຍາໄລ ໃນສາຂາວິຊາ ວິທະຍາສາດ ທຳມະຊາດ ຫຼື ວິທະຍາສາດສັງຄົມ, ເຄີຍເປັນອາຈານສອນ, ແລ້ວຫຼັງຈາກນັ້ນໄປຍົກລະດັບໃນສາຂາວິຊາອື່ນໆ, ຕົ້ນຕໍແມ່ນບໍລິຫານທຸລະກິດແລະວິສະວະກຳສາດ.

ໃນເມື່ອຫັນປ່ຽນຈາກກົນໄກເສດຖະກິດແບບວາງແຜນລວມສູນ ມາເປັນ ກົນໄກຕະຫຼາດເສລີ ມີການດັດລົມຂອງລັດ, ຈຳເປັນຕ້ອງມີຄວາມຮູ້ ແລະທັກສະທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ. ລັດຖະບານແຫ່ງ ສປປ ລາວ ໄດ້ບຸກລະດົມ ສິ່ງເສີມໃຫ້ພະນັກງານຂອງຕົນ ຍົກລະດັບຄວາມຮູ້ຄວາມສາມາດດ້ານເສດຖະສາດແລະການບໍລິຫານ. ດັ່ງນັ້ນ, ໂດຍການສະໜັບສະໜູນຂອງບັນດາອົງການຈັດຕັ້ງສາກົນ ແລະ ປະເທດເພື່ອນມິດ, ຈຶ່ງໄດ້ເປີດຫຼັກສູດ ການຮຽນການສອນໄລຍະສັ້ນ (ນັບແຕ່ 1 ມື້ ຈົນເຖິງ ຫຼາຍເດືອນ) ສະເພາະການຈັດການຄຸ້ມຄອງເສດຖະກິດ, ການບໍລິຫານທຸລະກິດ, ພາສາຕ່າງປະເທດ (ຕົ້ນຕໍແມ່ນ ພາສາອັງກິດ) ເລັ່ງລັດສຳລັບພະນັກງານຂັ້ນນຳທຸກຄົນ, ໂດຍສະເພາະ ສຳລັບຂັ້ນນຳລະດັບສູງແມ່ນເປັນການບັງຄັບ.

ຮູບ 5 ສະແດງຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບການເຂົ້າຮ່ວມຫຼັກສູດສະເພາະດ້ານຕ່າງໆ. ສ່ວນຫຼາຍ (46 ຈາກ 71, ຫຼື ກວມ 65%) ໄດ້ເຂົ້າຮ່ວມຫຼັກສູດໄລຍະ2-3 ເດືອນ ກ່ຽວກັບການບັນຊີ, ການບໍລິຫານ ແລະການເງິນ; ຈຳນວນໜຶ່ງ (28 ແລະ 20, ຫຼື ຄິດເປັນອັດຕາສ່ວນແມ່ນ 39% ແລະ 28%, ຕາມລຳດັບ) ໄດ້ເຂົ້າຮ່ວມຫຼັກສູດໄລຍະສັ້ນກວ່າ (ສັ້ນກວ່າ 1 ເດືອນ). ໂດຍລວມແລ້ວ, ບັນດາຫຼັກສູດດັ່ງກ່າວ ຈະໃຫ້ຄວາມຮູ້ແລະຄວາມເຂົ້າໃຈພື້ນຖານ ກ່ຽວກັບການບໍລິຫານທຸລະກິດ, ການຈັດການທາງເສດຖະກິດຕາມກົນໄກຕະຫຼາດ, ການພົວພັນເສດຖະກິດ ກັບຕ່າງ ປະເທດ, ອື່ນໆ.

ຮູບ 7 ການຜ່ານຫຼັກສູດສະເພາະ (ຕົ້ນການສຳຫຼວດ)

5.3 **ລະດັບຄວາມຮູ້, ປະສົບການແລະຄວາມສາມາດໃນດ້ານການເງິນແລະເສດຖະສາດ** (Level of knowledge, experience and competence in finance and economics)

5.3.1 **ການສ້າງແຜນງົບປະມານແລະການຂະຫຍາຍຜົນ ແລະການຄິດໄລ່ຄ່າໂອກາດ (Budget planning and follow-up and calculation of opportunity costs)**

ເຖິງວ່າ ສ່ວນຫຼາຍໄດ້ຜ່ານຫຼັກສູດສະເພາະໄລຍະສັ້ນກ່ຽວກັບການບັນຊີ, ການບໍລິຫານ ຫຼື ການເງິນມາກ່ອນ, (ຮູບ 5), ແຕ່ເວົ້າລວມແລ້ວ, ລະດັບຄວາມຮູ້ຂອງເຂົາເຈົ້າ ໃນຂົງເຂດດັ່ງກ່າວ ແມ່ນຍັງຂ້ອນຂ້າງຈຳກັດ. ສິ່ງນີ້ ເຫັນໄດ້ຈາກຜົນການສຳຫຼວດ.

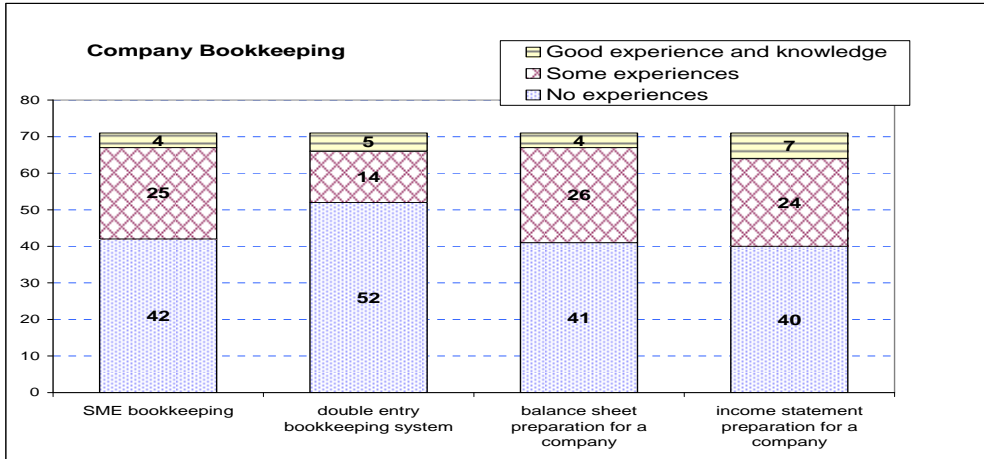
ຈາກຕາຕະລາງ 2, ສ່ວນຫຼາຍໃນບັນດາທ່ານທີ່ຖືກສຳພາດ ບໍ່ມີປະສົບການ ຫຼື ຄວາມຮູ້ທາງດ້ານການວາງແຜນງົບປະມານ ຫຼື ການຄິດໄລ່ຄ່າໂອກາດ. ສ່ວນໜຶ່ງພໍມີປະສົບການໃນດ້ານນີ້. ບາງຄົນກ່າວວ່າ ເຄີຍໄດ້ເຫັນ, ໄດ້ ຍິນ ຫຼື ໄດ້ໃຊ້ຄ່າສັບດັ່ງກ່າວ, ແຕ່ບໍ່ຄ່ອຍເຂົ້າໃຈພໍເທົ່າໃດ. ສິ່ງນີ້ ອາດເປັນເພາະວ່າ ຜູ້ທີ່ຖືກສຳພາດສ່ວນຫຼາຍ ເປັນພະນັກງານຂອງລັດ ທີ່ເຮັດວຽກໃນຂົນເຂດການບໍລິຫານທົ່ວໄປ, ເປັນອາຈານສອນ ຫຼື ນັກຄົ້ນຄ້ວາ.

ຕາຕະລາງ 3 ປະສົບການແລະຄວາມຮູ້ໃນການວາງແຜນງົບປະມານ, ຂະຫຍາຍຜົນແລະການຄິດໄລ່ຄ່າໂອກາດ (ຜົນການສຳຫຼວດ)

ການວາງແຜນງົບປະມານ, ຂະຫຍາຍຜົນ ແລະການຄິດໄລ່ ຄ່າໂອກາດ	ບໍ່ມີປະສົບການ	ພໍມີ	ປະສົບການ ແລະຄວາມຮູ້ທີ່ ດີ
ຄິດໄລ່ກະແສລາຍຮັບໃນອະນາຄົດ (ເງິນຜ່ອນ) calculation of future income flows (discounting)	34	30	7
ຄິດໄລ່ ມູນຄ່າຄົງທີ່ແລະປ່ຽນແປງ (calculating fixed costs and variable costs)	30	35	6
ການຄິດໄລ່ລາຄາຜົນຜະລິດ (pricing products)	26	37	8
ກູ້ເງິນເພື່ອມາເຮັດທະລະກິດ (raising loans for business purposes)	47	19	5
ຄິດໄລ່ເງິນງວດປີ ຂອງຄ່າໜີ້ສິນ ແລະດອກເບ້ຍ (calculating annual instalments of debt and interest costs)	34	33	4
ຄິດໄລ່ຄ່າໂອກາດ (calculating opportunity costs)	48	18	5
ຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບຜູ້ປ່ອຍເງິນກູ້ ພ້ອມອັດຕາດອກເບ້ຍ ຂອງເຂົາເຈົ້າ (information of different lenders and their interest rates)	49	17	5

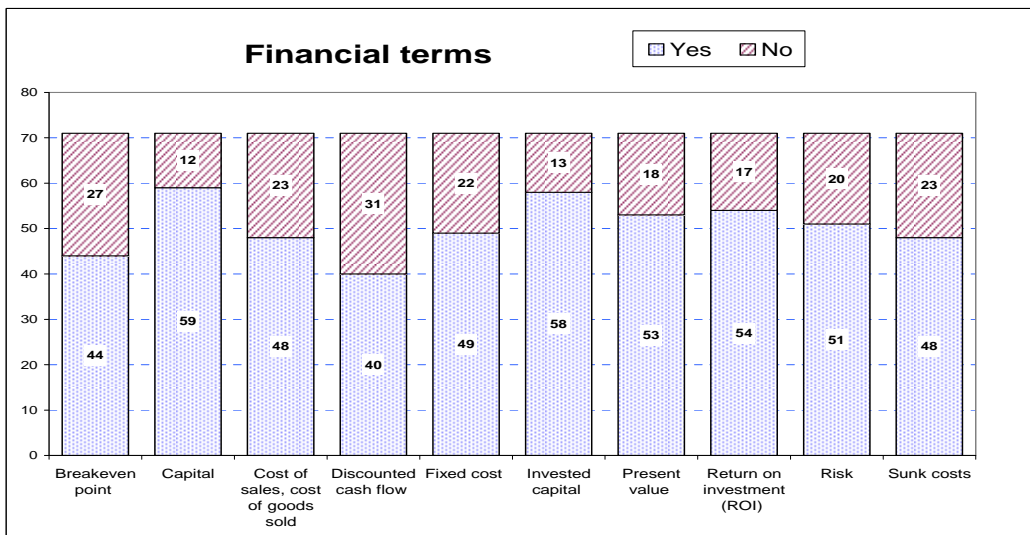
5.3.2 ການລົງບັນຊີວິສາຫະກິດ (Company bookkeeping)

ໃນບັນຫາສະເພາະດ້ານການເງິນ, ເຊັ່ນ ການລົງບັນຊີຂອງບໍລິສັດ, ສ່ວນຫຼາຍຕອບວ່າ ບໍ່ຮູ້. ຜູ້ທີ່ຕອບວ່າ ຮູ້ດີ ຫຼື ມີປະສົບການສູງ ແມ່ນຜູ້ທີ່ຜ່ານວຽກບໍລິຫານບໍລິສັດ ຫຼື ເຮັດວຽກໃນສະຖາບັນການເງິນມາກ່ອນ.

ຮູບ 8 ປະສົບການໃນການລົງບັນຊີວິສາຫະກິດ (ຜົນການສຳຫຼວດ)

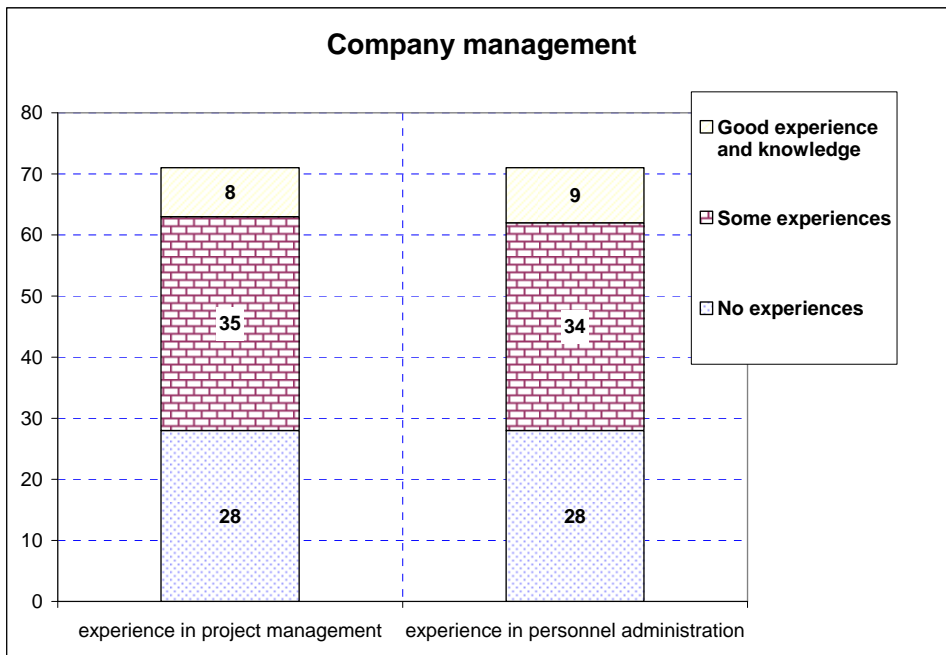
ເມື່ອຖາມເຖິງຄວາມຮູ້ກ່ຽວກັບຄຳສັບດ້ານການເງິນ, ປະມານເຄິ່ງໜຶ່ງຕອບວ່າຮູ້. ຕາມປົກກະຕິແລ້ວ, ບັນດາທ່ານ ນີ້ ໄດ້ຮັບຄວາມຮູ້ດັ່ງກ່າວໂດຍການເຂົ້າຮຽນຫຼັກສູດໄລຍະສັ້ນສະເພາະ. ນອກນັ້ນ, ບາງທ່ານເຄີຍພົບ ບັນດາຄຳສັບນີ້ ໃນໜ້າທີ່ການງານປະຈຳວັນ, ແຕ່ບໍ່ຮູ້ຄວາມໝາຍເລິກພໍເທົ່າໃດ.

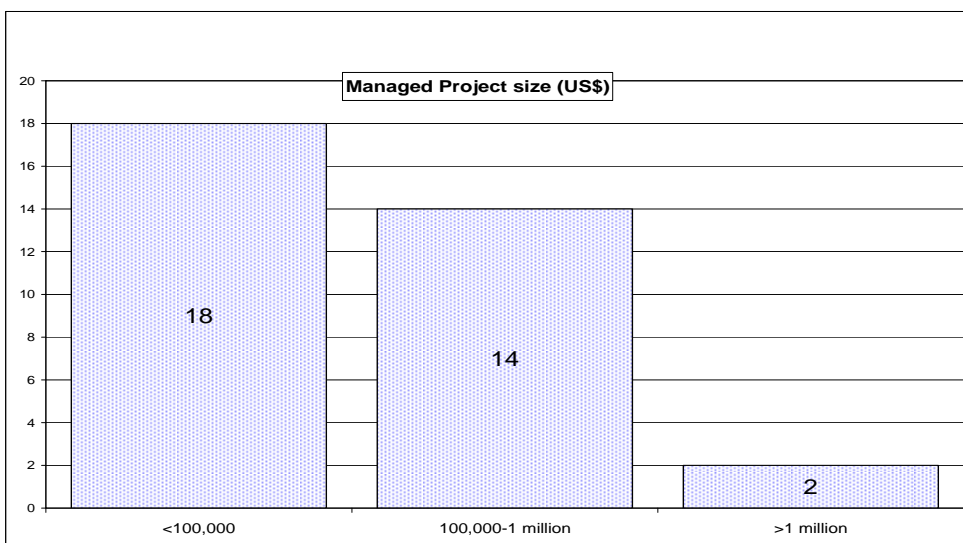
ຮູບ 9 ຄວາມເຂົ້າໃຈກ່ຽວກັບຄຳສັບການເງິນ (ຜົນການສຳຫຼວດ)

5.3.3 ການບໍລິຫານບໍລິສັດ (Company management)

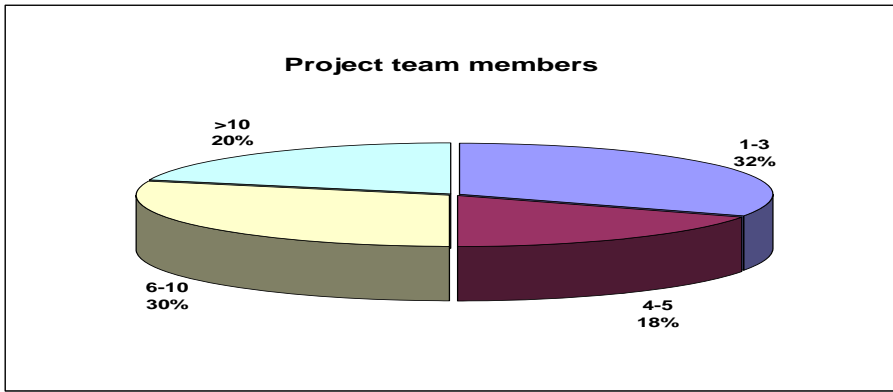
ເກືອບເຄິ່ງໜຶ່ງ ໃນຈຳນວນທ່ານທີ່ຖືກສຳພາດ ມີປະສົບການຈຳນວນໜຶ່ງ ໃນການບໍລິຫານໂຄງການຫຼື ບຸກຄະລາກອນ (49% ແລະ 48% ສຳລັບການບໍລິຫານໂຄງການ ແລະບຸກຄະລາກອນ, ຕາມລຳດັບ). ເປັນທີ່ແນ່ນອນວ່າ ບັນດາພະນັກງານຂອງລັດ ນອນໃນກຸ່ມຄົນນີ້ເປັນສ່ວນໄ້ຍ. ຕາມທຳມະດາ, ພະນັກງານລັດຫຼາຍທ່ານເຄີຍໄດ້ຮັບຜິດຊອບບໍລິຫານໂຄງການຂະໜາດນ້ອຍໃດໜຶ່ງ ກ່ຽວກັບການຄົ້ນຄ້ວາວິທະຍາສາດ, ໂຄງການທົດລອງສາທິດ, ຊຶ່ງປະກອບດ້ວຍພະນັກງານຈຳນວນໜຶ່ງ. ໃນກຸ່ມຜູ້ທີ່ຂາດປະສົບການ ສ່ວນຫຼາຍເປັນພະນັກງານໜຸ່ມ ບັນຈຸ ໃໝ່ (39%), ຫຼື ເປັນພະນັກງານຄູສອນ (ເບິ່ງຮູບ 6, 7).

ຮູບ 10 ການບໍລິຫານໂຄງການແລະບຸກຄະລາກອນ (ຜົນການສຳຫຼວດ)

ຮູບ 11 ຂະໜາດໂຄງການທີ່ເຄີຍບໍລິຫານ (ຜົນການສຳຫຼວດ)

ຮູບ 12 ຈຳນວນພະນັກງານໂຄງການ ທີ່ເຄີຍບໍລິຫານ (ຜົນການສຳຫຼວດ)

ສ່ວນຫຼາຍ (80%) ຂອງຈຳນວນຜູ້ທີ່ຖືກສຳພາດ, ທີ່ມີປະສົບການໃນການບໍລິຫານໂຄງການມາກ່ອນນັ້ນ ແມ່ນບໍລິຫານໂຄງການຂະໜາດນ້ອຍ ທີ່ມີພະນັກງານ ຕໍ່ກວ່າ 10 ຄົນ (ຮູບ 8). ສິ່ງນີ້ ຍັງເປັນການສະໜັບສະໜູນຂໍ້ມູນ ທີ່ວ່າ ຜູ້ຖືກສຳພາດສ່ວນຫຼາຍ ເປັນພະນັກງານຂັ້ນລ່າງ.

6 ສະຫຼຸບ (Conclusions)

ເຖິງວ່າພະນັກງານລັດສ່ວນຫຼາຍມີການສຶກສາຂັ້ນພື້ນຖານແລະການສຶກສາຊັ້ນສູງດີສົມຄວນ, ແຕ່ປະສົບການ ຫຼື ຄວາມຮັບຮູ້ໃນດ້ານການເງິນ, ການບັນຊີ ແລະການບໍລິຫານ ຍັງຂ້ອນຂ້າງຕໍ່າ. ເຖິງວ່າ ສຳລັບຂົງເຂດທຸລະກິດ ຫຼື ສະຖາບັນການເງິນ-ການລົງທຶນ ສະຖານະການໃນດ້ານນີ້ ແມ່ນດີກວ່າ ແຕ່ເວົ້າລວມ ກໍຍັງບໍ່ສູງເທົ່າທີ່ຄວນ ສະນັ້ນ ຈິ່ງມີຄວາມຈຳເປັນຕ້ອງປັບປຸງໃຫ້ສູງຂຶ້ນ.

ພະນັກງານວິຊາການຂອງບັນດາພະແນກການຂອງກະຊວງພະລັງງານແລະບໍ່ແຮ່, ສະຖາບັນຄົ້ນຄ້ວາ, ແລະອື່ນໆ ມັກຈະໃສ່ໃຈແຕ່ດ້ານເຕັກນິກຂອງພະລັງງານທົດແທນເທົ່ານັ້ນ, ແຕ່ບໍ່ຄ່ອຍໃສ່ໃຈດ້ານຄວາມເປັນໄປໄດ້ແລະຄວາມຄຸ້ມຄ່າດ້ານການເງິນ. ບົດຮຽນໃນອາດິດຊີ້ໃຫ້ເຫັນວ່າ ບັນດາໂຄງການດັ່ງນີ້ ບໍ່ຄ່ອຍຈະຍືນຍົງ, ສ່ວນຫຼາຍຈະລົ້ມແຫຼວ ພາຍຫຼັງທີ່ການສະໜັບສະໜູນຈາກພາຍນອກໃນດ້ານການເງິນແລະເຕັກນິກສິ້ນສຸດລົງ.

ຈາກປະສົບການຂອງບັນດາປະເທດພວມພັດທະນາອື່ນໆເຫັນວ່າ, ການຂາດຄວາມຮູ້ ຄວາມສາມາດດ້ານການເງິນ-ການບໍລິຫານ ຈະພາໄປສູ່ຄວາມລົ້ມແຫຼວຂອງໂຄງການ. ສິ່ງນີ້ ຍັງມີຄວາມສຳຄັນສຳລັບໂຄງການລົງເສີມພະລັງງານທົດແທນ ຊຶ່ງຕ້ອງໃຊ້ວິທີທາງຄົບຊຸດແລະລະອຽດອ່ອນ.

ເພາະສະນັ້ນ, ດັ່ງທີ່ເຫັນໄດ້ຈາກຜົນການສຳຫຼວດ, ການຍົກລະດັບຄວາມຮູ້ໃນດ້ານການເງິນແລະເສດຖະສາດ ສຳລັບກຸ່ມເປົ້າໝາຍ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການສົ່ງເສີມແລະນຳໃຊ້ເຕັກໂນໂລຊີພະລັງງານທົດແທນ (ເຊັ່ນ, ບັນດາກົມກ່ຽວຂ້ອງຂອງກະຊວງພະລັງງານແລະບໍ່ແຮ່, ກະຊວງກະສິກຳແລະປ່າໄມ້, ບັນດາສະຖາບັນຄົ້ນຄ້ວາແລະການສຶກສາ, ອົງກອນທີ່ບໍ່ເປັນຂອງລັດຖະບານແລະທີ່ບໍ່ຫວັງຜົນກຳໄລ, ພາກເອກະຊົນ, ອື່ນໆ, ເພື່ອໃຫ້ເຂົາເຈົ້າສາມາດປະຕິບັດໜ້າທີ່ຂອງຕົນໄດ້ຢ່າງມີປະສິດທິຜົນ

7 ພາກຊ້ອນທ້າຍ (Appendix)

ເອກະສານ 1: ແບບຟອມສຳພາດ

1. ລະດັບການສຶກສາ ໃນດ້ານການເງິນແລະເສດຖະສາດ (Educational competence scan – finance and economics)

1.1 ຂົງເຂດແລະລະດັບການສຶກສາ (Field and level of education)

ຂໍ້ມູນສ່ວນຕົວ (Personal data)

ເພດ: ຊາຍ ຍິງ ອາຍຸ: ປີ

ອາຊີບ _____

ໜ້າວຽກຫຼັກ _____

ປະສົບການໃນຕຳແໜ່ງປະຈຸບັນ _____ ປີ

ປະສົບການໃນວຽກທີ່ເຄີຍຜ່ານ _____

ລະດັບການສຶກສາ (Education level): (ກະລຸນາ ລະບຸຊັ້ນທີ່ຈົບ)

ປະຖົມສຶກສາ (ຈົບ ປ 1-5): _____

ມັດທະຍົມຕົ້ນ (ມ.1-3): _____

ມັດທະຍົມບາຍ (ມ.4-6): _____

ອະຊີວະສຶກສາ ຊັ້ນ - ຕົ້ນ; - ຊັ້ນກາງ

ລະດັບມະຫາວິທະຍາໄລ (ກະລຸນາໝາຍ ✓ ໃສ່ຄຳຕອບທີ່ເໝາະສົມ):

ຊັ້ນສູງ:

ປະຣິນຍາຕີ:

ປະຣິນຍາໂທ:

ປະຣິນຍາເອກ:

ວິຊາຮຽນ (ອະຊີວະ/ມະຫາວິທະຍາໄລ)

ວິສະວະກຳ/ເຕັກນິກ (engineering / technical)

ເສດຖະກິດ (economics)

ທຸລະກິດ/ບໍລິຫານ (business / management)

ມະນຸດສາດ (humanities)

ວິທະຍາສາດທຳມະຊາດ (natural sciences)

ວິທະຍາສາດສັງຄົມ (social sciences)

ອື່ນໆ (other)

ນອກຈາກການສຶກສາຂ້າງເທິງແລ້ວ ທ່ານໄດ້ຜ່ານຊຸດຮຽນ/ບຳລຸງສະເພາະດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້ (ໝາຍບອກໂລຍະ
ເວລາຂອງການຮຽນນີ້ພ້ອມ):

ການບັນຊີ (Accounting)

○ ໜຶ່ງມື້; ○: 2 ມື້ - 1 ສັບປະດາ; ○ 1 ສັບປະດາ – ເດືອນ; ○ - ຫຼາຍເດືອນ

ການບໍລິຫານ (Management)

○ ໜຶ່ງມື້; ○: 2 ມື້ - 1 ສັບປະດາ; ○ 1 ສັບປະດາ – ເດືອນ; ○ - ຫຼາຍເດືອນ

ການເງິນ (Financing)

○ ໜຶ່ງມື້; ○: 2 ມື້ - 1 ສັບປະດາ; ○ 1 ສັບປະດາ – ເດືອນ; ○ - ຫຼາຍເດືອນ

1.2. ລະດັບຄວາມຮູ້, ປະສົບການແລະຄວາມສາມາດ ໃນດ້ານການເງິນແລະເສດຖະສາດ (Level of knowl-
edge, experience and competence in finance and economics)

1.2.1 ການສ້າງແຜນງົບປະມານແລະການຕິດຕາມ, ການຄິດໄລ່ຄ່າໂອກາດ (Budget planning and follow
up and calculation of opportunity costs): (ກະລຸນາ ຂີດກ້ອງຫຼືວົງມົນອ້ອມຄຳຕອບທີ່ເໝາະສົມ)

(3- ຄວາມຮູ້/ປະສົບການທີ່ດີ; 2 ພໍມີປະສົບການຈຳນວນໜຶ່ງ; 1 ບໍ່ມີປະສົບການເລີຍ)

ທ່ານມີປະສົບການໃນການຄິດໄລ່ຄ່າສຸດທິປະຈຸບັນ ຂອງລາຍຮັບໃນອະນາຄົດ (ເງິນຜ່ອນ) (net present value
calculation of future income flows (discounting))?

3   2   1

ທ່ານມີປະສົບການໃນການຄິດໄລ່ ຄ່າຄົງທີ່ ແລະຄ່າປ່ຽນແປງ (fixed costs and variable costs)?

3   2   1

ທ່ານມີປະສົບການໃນການຄິດໄລ່ລາຄາຜົນຜະລິດ(ເຊັ່ນ ລາຄາໄຟຟ້າ) (pricing products)

3   2   1

ທ່ານມີປະສົບການໃນການກູ້ເງິນສຳລັບຈຸດປະສົງດຳເນີນທຸລະກິດ (raising loans for business purposes)?

3   2   1

ທ່ານມີປະສົບການໃນການຄິດໄລ່ເງິນງວດປີ (annual installments) ຂອງຄ່າໜີ້ສິນແລະດອກເບ້ຍ? (annual instalments of debt and interest costs)

3   2   1

ທ່ານມີປະສົບການໃນການຄິດໄລ່ຄ່າໂອກາດ? (opportunity costs)

3   2   1

ທ່ານມີຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບຜູ້ປ່ອຍເງິນກູ້ຕ່າງໆ ພ້ອມທັງອັດຕາດອກເບ້ຍຂອງເຂົາເຈົ້າ? (information on different lenders and their interest rate)

3   2   1

1.2.2 ການລົງບັນຊີວິສະຫະກິດ (Company bookkeeping)

3 = ຄວາມຮູ້/ປະສົບການທີ່ດີ; 2 = ພໍມີປະສົບການໃດໜຶ່ງ; 1 = ບໍ່ມີປະສົບການໃດເລີຍ

ທ່ານມີປະສົບການໃນການລົງບັນຊີ ວິສະຫະກິດຂະໜາດນ້ອຍ (SME bookkeeping)?

3   2   1

ທ່ານຮູ້ກ່ຽວກັບການລົງບັນຊີໃນລະບົບ (double entry bookkeeping system)?

3   2   1

ທ່ານມີປະສົບການໃນການຮ່າງໃບດູນດ່ຽງວິສະຫະກິດ? (Balance sheet preparation for a company)?

3   2   1

ທ່ານມີປະສົບການໃນການຮ່າງໃບຢັ້ງຢືນລາຍຮັບຂອງບໍລິສັດ?(income statement preparation for a company)

3   2   1

ທ່ານຮູ້ຄວາມໝາຍຂອງຄຳເວົ້າຕໍ່ໄປນີ້ບໍ? (ກະລຸນາ ຂີດກ້ອງຫຼືວົງມົນອ້ອມຄຳຕອບທີ່ເໝາະສົມ)

ຈຸດຄຸ້ມທຶນ (Breakeven point)   ຮູ້   ບໍ່ຮູ້

(ປະລິມານລາຍຮັບຈາກການຂາຍ ຊຶ່ງເທົ່າກັບປະລິມານລາຍຈ່າຍພໍດີ. ຈຸດຄຸ້ມທຶນມັກຖືກສະແດງອອກ ເປັນຈຳນວນຫົວໜ່ວຍສິນຄ້າທີ່ຕ້ອງຂາຍ ເພື່ອໃຫ້ໄດ້ລາຍຮັບ ທີ່ເທົ່າກັບລາຍຈ່າຍພໍດີ. ການຂາຍ ທີ່ລາຍຮັບ ສູງກວ່າ ຈຸດຄຸ້ມທຶນ ຈະມີກຳໄລ, ສ່ວນການຂາຍ ທີ່ມີລາຍຮັບຕໍ່ກວ່າຈຸດຄຸ້ມທຶນ ແມ່ນຫຼຸບທຶນ).

ເງິນທຶນ (capital)   ຮູ້   ບໍ່ຮູ້

(ຈຳນວນເງິນທີ່ເຈົ້າຂອງໄດ້ນຳໄປລົງທຶນ. ຕົວເລກຕົ້ນທຶນສະແດງຢູ່ດ້ານລຸ່ມຂວາສຸດຂອງໃບ ດູນ ດ່ຽງ. ຕົ້ນທຶນອາດລວມ ອາຄານ, ເຄື່ອງຈັກ, ແລະຊັບຄົງທີ່ອື່ນໆ ທີ່ມີໃນທຸລະກິດໜຶ່ງໆ. ການລົງທຶນ ເປັນການເອົາທຶນໄປລົງສຳລັບການໃຊ້ທຶນໄລຍະຍາວ)

ຕົ້ນທຶນການຂາຍ, ຕົ້ນທຶນຂອງສິນຄ້າທີ່ຂາຍ (Cost of sales, cost of goods sold)	ຮູ້	ບໍ່ຮູ້
<p>(ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ ຫຼື ລາຄາສິນຄ້າທັງໝົດທີ່ຂາຍໄດ້ໃນໄລຍະເວລາທີ່ກຳນົດ. ແຕ່ລະຫົວໜ່ວຍທີ່ຂາຍ ຈະມີລາຄາການຂາຍ ຫຼື ລາຄາຂອງສິນຄ້າທັງໝົດທີ່ຂາຍ. ໃນທຸລະກິດ ທີ່ປະກອບດ້ວຍສິນຄ້າຫຼາຍໆ ລາຍການ, ລາຄາການຂາຍ ຫຼື ລາຄາສິນຄ້າທີ່ຂາຍທັງໝົດ ອາດຄຳນວນໄດ້ດ້ວຍສູດດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້: ຕົ້ນທຶນຄາການຂາຍ= ລາຍການສິ່ງຂອງໃນຕອນຕົ້ນ + ການຊື້ໃນຊ່ວງເວລາການຄິດໄລ່-ລາຍການສິ່ງຂອງໃນຕອນທ້າຍ) (Cost of Sales = Beginning Inventory + Purchases During the Period Ending Inventory.)</p>		
ກະແສເງິນສົດສ່ວນລົດ (Discounted cash flow)	ຮູ້	ບໍ່ຮູ້
<p>(ເປັນລະບົບສຳລັບການປະເມີນໂອກາດຂອງການລົງທຶນ ທີ່ລົດ ຫຼື ຫຼຸດຜ່ອນມູນຄ່າຂອງກະແສເງິນສົດໃນອະນາຄົດ)</p>		
ຕົ້ນທຶນຄົງທີ່ (Fixed cost)	ຮູ້	ບໍ່ຮູ້
<p>(ແມ່ນຕົ້ນທຶນ ທີ່ບໍ່ປ່ຽນແປງໃນເມື່ອບໍລິມາດການຂາຍປ່ຽນແປງໄປ (ໃນຊ່ວງສັ້ນ). ຕາມທຳມະດາ ຕົ້ນທຶນຄົງທີ່ກວມເອົາລາຍການດັ່ງນີ້ ເຊັ່ນ ຄ່າເຊົ່າ(rental), ຄ່າເສື່ອມລາຄາ(Depreciation), ດອກເບ້ຍ (interest) ແລະ ຈຳພວກເງິນເດືອນ ທີ່ບໍ່ຮັບຜົນກະທົບຈາກການເພີ່ມຂຶ້ນ ຫຼື ຫຼຸດລົງຂອງການຂາຍ)</p>		
ເງິນທຶນ ທີ່ລົງທຶນໄປ (Invested capital)	ຮູ້	ບໍ່ຮູ້
<p>(ແມ່ນ ໜີ້ສິນ ແລະ ຫຸ້ນ (equity) ໄລຍະຍາວ ຂອງບໍລິສັດ)</p>		
ມູນຄ່າປະຈຸບັນ (Present value)	ຮູ້	ບໍ່ຮູ້
<p>(ແມ່ນວິທີການສົມທຽບຄ່າຂອງເງິນ ທີ່ອາດໄດ້ມາໃນອະນາຄົດ ກັບຄ່າເງິນໃນປະຈຸບັນ. ຕົວຢ່າງ, ເງິນ ຈຳນວນ \$78.35 ທີ່ຜ່ານອອມສິນໃນມື້ນີ້ ດ້ວຍອັດຕາດອກເບ້ຍ 5% ຈະຕົກເປັນ \$100 ໃນອີກ 5 ປີຂ້າງໜ້າ. ນັ້ນໝາຍຄວາມວ່າ, ເງິນ \$100 ທີ່ຈະໄດ້ຮັບໃນອີກ 5 ປີຂ້າງໜ້າ ຈະມີມູນຄ່າປະຈຸບັນແມ່ນ \$78.35. ແນວຄວາມຄິດຂອງມູນຄ່າປະຈຸບັນນີ້ ຖືກນຳໃຊ້ໃນການວິເຄາະໂອກາດການລົງທຶນຕ່າງໆ ຊຶ່ງຈະໄດ້ຜົນຕອບແທນໃນຂ້າງໜ້າ (payoff))</p>		
ຜົນຕອບແທນຈາກການລົງທຶນ (Return on investment (ROI))	ຮູ້	ບໍ່ຮູ້
<p>(ແມ່ນການວັດແທກປະສິດທິຜົນແລະສະມັດຕະພາບ, ຊຶ່ງບັນດາຜູ້ຈັດການໃຊ້ແຫຼ່ງຊັບພະຍາກອນທີ່ມີໃນອຳນາດຂອງຕົນ, ໄລ່ເປັນສ່ວນຮ້ອຍ. ຕົວຢ່າງ, ຜົນຕອບແທນຂອງຫຸ້ນ (equity) ມັກຈະເປັນ ອັດຕາສ່ວນ ຂອງກຳໄລສຸດທິ (net profit) ພາຍຫຼັງທີ່ລົບພາສີ (taxes) ຫານໃຫ້ຫຸ້ນຂອງບັນດາຜູ້ຮ່ວມທຶນ (shareholders' equity). ຜົນຕອບແທນຂອງການລົງທຶນ ມັກຈະເປັນ ກຳໄລສຸດທິ ພາຍ ຫຼັງລົບພາສີ ບວກກັບ ດອກເບ້ຍທີ່ໄດ້ຮັບຈາກໜີ້ສິນໄລຍະຍາວ(long term debt) ຫານໃຫ້ (ຫຸ້ນທີ່ ລົງໄປ + ໜີ້ສິນໄລຍະຍາວ (equity + long term debt)). ຜົນຕອບແທນຈາກຊັບສິນ ທີ່ຖືກໃຊ້ ໃນທຸລະກິດໃດໜຶ່ງ ມັກຈະເປັນ ກຳໄລຈາກການດຳເນີນການ (operating profit) ຫານໃຫ້ ຊັບສິນ ທີ່ໃຊ້ເພື່ອສ້າງກຳໄລດັ່ງກ່າວ. ໂດຍທົ່ວໄປ, ຄ່າຜົນຕອບແທນຖືກນຳໃຊ້ ເພື່ອປະເມີນການແບ່ງສ່ວນ (divisions) ຫຼື ສິ່ງປະກອບ (subsidiaries). ROI ມີປະໂຫຍດຫຼາຍ ແຕ່ພຽງແຕ່ຖືກໃຊ້ເພື່ອປຽບທຽບ ບັນດາບໍລິສັດເໝືອນກັນ ທີ່ມີ ໃນຂະແໜງອຸດສາຫະກຳດຽວກັນ ຫຼື ບໍລິສັດດຽວກັນ ໃນຊ່ວງເວລາໃດໜຶ່ງ. ບໍລິສັດຕ່າງກັນ ແລະອຸດສາຫະກຳຕ່າງກັນ ຈະມີ ROI ຕ່າງກັນ)</p>		

ຄວາມສ່ຽງ (Risk)   ສູງ   ບໍ່ສູງ

(ແມ່ນຄວາມສ່ຽງທີ່ຈະເສຍຫາຍ, ຊຶ່ງຜິດຜອນຢູ່ໃນທຸລະກິດທຸກຢ່າງ. ຄວາມສ່ຽງສູງ (High risk) ຕ້ອງ ການໃຫ້ມີ ຜົນຕອບແທນສູງ (high return). ການຕັດສິນໃຈໃດໆໃນທຸລະກິດຕ້ອງໄດ້ຄຳນຶງເຖິງຄວາມສ່ຽງຕ່າງ ທີ່ອາດເກີດຂຶ້ນໄດ້.

ຄ່າທີ່ຕິກຫລິ້ນ (ຈົມ) Sunk costs   ສູງ   ບໍ່ສູງ

(ເປັນເງິນ ທີ່ໄດ້ຈ່າຍ ແລະເສຍໄປແລ້ວ, ຊຶ່ງບໍ່ອາດຊົດເຊີຍຄືນມາໄດ້ ບໍ່ວ່າຈະພະຍາຍາມດ້ວຍວິທີໃດກໍ່ຕາມ. ການຕັດສິນໃຈທີ່ຜິດພາດ –ແມ່ນເມື່ອຜູ້ຈັດການພະຍາຍາມກອບກູ້ເງິນທີ່ຕິກໄປແລ້ວນັ້ນ (sunk costs).

1.2.3 ການບໍລິຫານບໍລິສັດ (Company management)

3 = ຄວາມສູງ /ປະສິບການດີ, 2 = ພໍມີບາງປະສິບການ, 1 = ບໍ່ມີປະສິບການເລີຍ

ທ່ານມີປະສິບການໃນການບໍລິຫານໂຄງການມາກ່ອນ? (project management)

3   2   1

ທ່ານມີປະສິບການໃນການຄຸ້ມຄອງພະນັກງານ (ບໍລິຫານຈັດຕັ້ງ) (personnel administration)?

3   2   1

ຂະໜາດຂອງໂຄງການໃຫຍ່ສຸດ ທີ່ທ່ານເຄີຍບໍລິຫານ (\$, ປະມານ): _____

ຈຳນວນພະນັກງານໃນໂຄງການນັ້ນ: 1-3, 3-5, 6-10, ຫຼາຍກວ່າ

ເອກະສານຊ້ອນຫ້າຍ 2: ຂໍ້ມູນການສຳຫຼວດ

(ກະລຸນາເຂົ້າເບິ່ງຟາຍລັດຕິດ)

D:\PROJECTS\
REEPRO\Data collecti

8 ເອກະສານອ້າງອີງ (Reference)

1. Technical assistance to the Lao People's Democratic Republic for advisory assistance on small and medium-sized enterprises and private sector development (TAR: LAO 35301). ADB. 2003
2. ຜົນການສຳຫຼວດພົນລະເມືອງແລະທີ່ຢູ່ອາໄສທົ່ວປະເທດ ປີ 2005. ສູນສະຖິຕິແຫ່ງຊາດ. 2006.